

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu* tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin
Hakkâri Milletvekili

Hakkâri, doğal afetlerin ve heyelan riskinin yüksek olduğu bir coğrafyada yer alır. Özellikle Hakkâri-Şemdinli ve Hakkâri-Çukurca yolları, dağlık alanlardan geçen güzergahları ve heyelan bölgelerinde bulunması nedeniyle sık sık kapanmakta, halkın ulaşım haklarını doğrudan etkilemektedir. Dağlardan kopan büyük kaya parçaları sıklıkla araçların üzerine düşerek, can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmakta ve bu yollarda meydana gelen kazalarda birçok yurttaş yaralanmakta veya hayatını kaybetmektedir. Örneğin, Hakkâri-Van karayolunda meydana gelen çeşitli kazalar, yol güvenliğinin sağlanamaması nedeniyle halkın sürekli bir tedirginlik yaşamasına yol açmaktadır.

Özellikle ağır kış şartlarında bölgenin alternatifsiz olan ulaşım yolları, kaya düşmesi, heyelan ve çığ gibi meteorolojik olaylara karşı savunmasız hale gelmektedir. Bu durum, yurttaşların acil sağlık ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmesine, eğitim hakkından yararlanamamalarına ve ticari hayatlarının kısıtlanmasına neden olmaktadır. Kış mevsiminde bölgede kar yağışı, don olayları ve ağır kış şartları yüzünden ulaşılamaz hale gelen yollar, sadece güvenli ulaşım hakkını değil, halkın yaşam hakkını da tehdit etmektedir.

Şemdinli-Derecik yolunun mevcut güzergâhı, yüksek eğimli ve heyelan riski taşıyan bir bölgeden geçmektedir. Bu tehlikeli coğrafyada yapılan genişletme çalışmaları hem doğaya zarar vermekte hem de alternatif bir yol bulunmadığı için halkı tehlikeye atmaktadır. Yeni yol güzergâhı, heyelan riski nedeniyle iptal edilmiş ve mevcut yol üzerinde genişletme çalışmaları başlatılmıştır. Ancak bu çalışmalar, yeterli güvenlik önlemleri alınmadan ve uygun bir mühendislik değerlendirmesi yapılmadan devam etmektedir.

29 Ekim 2024'te Hakkâri'nin Şemdinli ilçesinde meydana gelen kaza, yol güvenliği sorunlarının ciddiyetini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Şemdinli-Derecik kara yolunun 18. kilometresinde, Yaylapınar köyü yakınlarında yol genişletme çalışmaları sırasında, hareket halindeki bir minibüsün üzerine kaya parçaları düşmüş; kaza sonrası kara yolunda uzun araç kuyrukları oluşmuştur. Yol temizlenip güvenlik sağlandıktan sonra ulaşım yeniden açılabilmiştir. Bu tür olaylar, bölgede güvenli ulaşım altyapısının acil ve kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğunu çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Çalışmalar esnasında büyük dağ kütleleri yamaçlardan aşağıya indirilmekte, bölge halkı bu durumdan endişe duymaktadır. Şantiye alanının güvenlik önlemleri alınmadan trafiğe açık olması, araç kuyruklarının oluşmasına ve kaza riskinin artmasına sebep olmaktadır. Ayrıca, çalışmanın sürdüğü bölgenin zemini yağışlarla birlikte daha da sivilaşmakta ve kaya düşmeleri sıklıkla yaşanmaktadır. Bu durum, ağır kış koşullarında bölgede büyük felaketlerin yaşanabileceğine işaret etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 23. Maddesi'nde güvence altına alınan seyahat özgürlüğü, güvenli ve erişilebilir bir ulaşım altyapısına sahip olmayı gerektirir. Hakkâri'de yaşanan heyelan ve doğal afetler nedeniyle mevcut yol altyapısının yetersizliği, bu anayasal hakkın ihlal edilmesine yol açmaktadır. Alternatif yolların bulunmaması, olası afetlerde müdahale ve kurtarma çalışmalarını da büyük ölçüde zorlaştırmaktadır. Ayrıca, herhangi bir acil durumda Hakkâri'ye tek bağlantı olan yolların kapanması, bölge halkı arasında tedirginlik yaratmakta ve bölgedeki yaşam koşullarını zorlaştırmaktadır.

Özellikle Yüksekova-Yeniköprü mevkisi gibi kritik ulaşım noktalarında acilen alternatif yollar açılması gerektiği halde, projelerin yavaş ilerlemesi bölge halkının mağduriyetini artırmaktadır. Geçmişte yapılan kazalarda olduğu gibi, heyelan ve kaya düşmesi gibi olaylarda birçok vatandaş hayatını kaybetmiş veya yaralanmıştır. Bu durum, devletin halkın can ve mal güvenliğini sağlama görevini yeterince yerine getiremediği konusunda ciddi bir endişe yaratmaktadır.

Hakkâri'de alternatif yolların ve tünellerin yapılması bölge için hayati önem taşımaktadır. Güzeldere ve Hakkâri-Van yolu üzerindeki tünel projeleri başlatılmış ancak yıllardır tamamlanamamıştır. Bu projelerin hızlandırılması, bölge halkının güvenli ulaşım hakkının sağlanması açısından büyük bir ihtiyaçtır. Hakkâri'de yaklaşık 200 bin nüfus bulunmaktadır ve bu yollar üzerinde günde binlerce araç geçiş yapmaktadır. Acil bir durumda hastaların Hakkâri'ye veya çevre illere sevk edilmesi zorlaşmakta, zaman zaman yollardaki çökme ve kapanmalar nedeniyle ölümler yaşanmaktadır.

Jeoloji Mühendisleri Odası'nın hazırladığı "Hakkâri'nin Depremselliği" raporu, Hakkâri il merkezinin ve birçok köyün doğrudan fay hatları üzerinde bulunduğunu ve bu nedenle alternatif yolların yapılmasının zorunlu olduğunu belirtmektedir. Bölgenin birinci derece deprem bölgesi olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, alternatif yol ve tünel projelerinin hızla tamamlanması, büyük bir felaketin önlenmesi adına önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri-Şemdinli ve Hakkâri-Çukurca yollarında sıkça yaşanan kaya düşmesi ve heyelan gibi olaylar için hangi önleyici tedbirler alınmaktadır? Bu yolların daha güvenli hale getirilmesi için yeni bir projelendirme düşünülüyor mu?
2. Şemdinli-Derecik karayolunda yapılan genişletme çalışmaları esnasında güvenlik önlemlerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Şantiye alanlarının trafiğe açık tutulması nedeniyle kaza riskinin artmasını önlemek adına hangi önlemler alınmaktadır?
3. Özellikle kış aylarında kapanan yolların halkın acil sağlık ihtiyaçlarına ulaşmasını zorlaştırdığı bilinmektedir. Acil durumlar için Hakkâri'deki ulaşım altyapısına yönelik alternatif bir yol veya güzergâh çalışması yapılmakta mıdır?
4. Hakkâri ve çevresindeki yolların alternatif güzergâhlarla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, bölgedeki yoğun heyelan ve kaya düşmesi riski göz önünde bulundurularak yeni alternatif yolların açılması için bir planlamanız var mıdır?
5. Yüksekova-Yeniköprü ve diğer kritik noktaların bulunduğu güzergâhlarda mevcut altyapının yetersizliği ve halkın mağduriyeti dikkate alındığında, yeni yollar ve tünel projeleri neden gecikmektedir? Projelerin hızlandırılması için somut adımlar atılacak mıdır?
6. Güzeldere ve Hakkâri-Van yolu üzerindeki tünel projelerinin tamamlanması konusunda hangi adımlar atılmaktadır? Bu projelerin gecikme nedenleri ve planlanan tamamlanma tarihleri nelerdir?
7. Hakkâri'de kış aylarında sıkça yaşanan çığ, kaya düşmesi ve don gibi olaylara karşı mevcut yolların güvenliğini sağlamak adına kış hazırlıkları kapsamında alınan özel tedbirler nelerdir?
8. Hakkâri'deki yolların yapısı, bölgenin birinci derece deprem bölgesi olmasından kaynaklanan risklerle uyumlu olarak tasarlanmakta mıdır? Deprem riskini azaltacak mühendislik çözümlerine yönelik bir çalışma yapılmakta mıdır?
9. Hakkâri'de günlük yoğun araç trafiği olan ana yollar üzerinde bakım ve güvenlik iyileştirme çalışmaları düzenli olarak yapılmakta mıdır? Bu yolların güvenliğinin sağlanması adına hangi denetim ve bakım protokolleri uygulanmaktadır?
10. Jeoloji Mühendisleri Odası'nın raporuna göre Hakkâri fay hatları üzerinde bulunmakta ve deprem riski taşımaktadır. Bu kapsamda bölge halkının güvenli ulaşımını sağlamak için yeni tünel projeleri veya dayanıklı ulaşım altyapısı oluşturulması planlanmakta mıdır?